

MARIJAN HRŽIĆ

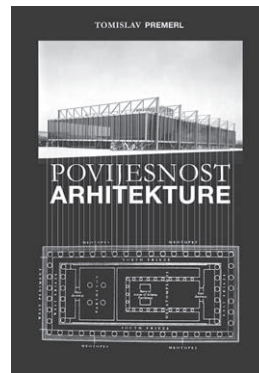
POVIJESNOST ARHITEKTURE PEDESET TEKSTOVA O ARHITEKTURI 1962.-2013.

TOMISLAV PREMERL

HISTORICISM OF ARCHITECTURE FIFTY TEXTS ON ARCHITECTURE 1962-2013

TOMISLAV PREMERL

Texts about architecture in this collection were written between 1962 and 2013 by the architect Tomislav Premerl and were published over his 50-year long career as a scientist. They reflect the author's reflections on a variety of architecture and art topics. Each text is an independent whole. However, there is a common thread that runs through all of them and weaves them into a coherent sequence dedicated to complex issues. The book is at the same time a chronicle of theoretical and critical considerations continuously present over 50 years thus manifesting permanence and stability of some fundamental beliefs and values. Premerl's honest, intelligent, and engaging discourse reminds us that we should abstain from dealing with anything related to our profession in light-hearted and routine manner, especially knowledge and our capacity to nurture critical thinking. His texts highlight a noble vision of a true builder, a vision that prefers careful reconsideration and philosophical underpinnings to concise criticism.

UPI-2M PLUS
Zagreb, 2017.

Str. 287, ilustrirano
[24/17, crno-bijelo, meki uvez]

Urednik: Marijan Hrzić
Recenzenti: Hildegard Auf-Franic, Karin Šerman

Lektura: Mirjana Ostoja
Graficko oblikovanje: Sasa Stubicar
Tisak: Printera grupa d.o.o., Sveta Nedelja

ISBN 978-953-7703-43-1
CIP 000959187

Hrvatska arhitektonska javnost itekako dobro poznaje Tomislava Premerla, realiziranog i djelatnog graditelja, posebno istaknutog i poznatog po njegovu vrsnom, educiranom i utjecajnom arhitektonskom pismu. Bez pretjerivanja može se ustvrditi da su njegove knjige u doba izlaska bile, a ostale su i do danas, ključnim udžbenicima mnogim generacijama, educirajući mlade i sve ostale o mnogim značajnim i njemu osobno važnim sadržajima, no ponajprije o notornosti hrvatske modernističke baštine. Kroz tu veliku temu, a uz nju i kroz ostale arhitektonske reference kojima se bavio, arhitekt Premerl poučavao je o faktima baštine, ali istovremeno i o disciplini ili, još bolje, metafizičkoj dimenziji promišljanja arhitekture, kao i njenu sveobuhvatnom utjecaju na našu kulturu i identitet.

Lucidni, educirani i sugestivni tekstovi koje je stvarao i stvara pripadaju u kategoriju onih koji se moraju pročitati, koji su nužno štivo za svakog studenta i arhitekta. Jer, bilo da su u pitanju knjige komparativne arhitektonske analize ili eseji sabrani u ovome zborniku, njihova je snaga uistinu formativna. Kao i svako izuzetno štivo, obracaju se i obrazovanima i

onima koji se tek upućuju u arhitektonski poziv gotovo podjednako. Emanirajući stvarnu privlačnost teme o kojoj pišu, ali i postavljajući standarde načina na koji se arhitektura misli, njegovi napisi odlučno ukidaju dihotomiju između graditelja i svestrano educiranog intelektualca, podsjećajući na poznatu istinu: ako želimo doseći najbolje, moramo imati sve. Ništa od etičkog, antropološkog, estetskog i filozofskog ne smije nam biti strana i ravnodušno. Ako gradimo za društvo, moramo ga stalno iznova upoznavati; ako gradimo, a gradimo za čovjeka, moramo se truditi biti sveobuhvatni, autentični, samosvojni mislioci.

Težak je to zadatak, danas u doba favoriziranja 'drugacijeg' znanja gotovo potisnut, no stoga ništa manje neophodan i ključan. Jer arhitektura nije objašnjiva nikakvim manualom ili programom, ma koliko vjerno pratila tehnološki hod vremena. Ona je izraz našega duha, koji mora ostati blizu znanja, preispitivanja i, nadasve, istine. Onoga što zovemo njenom humanošću i što je čini tako privlačnom misijom: čovjekovo otkrivanje samoga sebe kroz privilegij estetskoga, umjetničkog stvaranja.

Eseji sabrani u ovome zborniku održavaju tu luč tijekom desetljeća njihova nastajanja. Iskren, inteligentan i zaokupljajući diskurs kolege Premerla podsjeća nas da ništa vezano za naš poziv ne možemo niti smijemo uzimati olako i rutinirano, pogotovo znanje i njegovanje kritičke misli. No njegovi eseji također upućuju na plemenitu sirinu pravoga graditelja, takvu koja se radije bavi preispitivanjem i filozofskom potkom negoli lapidarnom kritikom. Oni osvještavaju da je baština složena, nenadmašna dragocjenost, da je nastajanje skice čudo o kojem treba promišljati sa svih strana, da je percepcija boje ključan impuls koji nam je toliko imanentan. Jednako usmjereno i ostrasčeno ovaj autor analizira i detalj, i umjetnički postupak, i civilizacijske odnosno teme kulture – dominantno zapadne, kojoj i pripada. Sve to omogućava mu njegova vrsna educiranost, njegovo živo i bistro pero, upućenost u tajne zanata.

Povijesnost arhitekture još je jedna knjiga Tomislava Premerla koja se s veseljem može preporučiti svakomu tko želi živjeti arhitekturu ili o njoj više znati. To je još jedna njegova sjajna uputa o tome kako ju percipirati, valorizirati i slobodno – dakle odgovorno – voljeti.